

PROJEKTAS „VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTŲ IR SLAUGOS DARBUOTOJŲ, PRISIDEDANČIŲ PRIE SERGAMUMO IR MIRTINGUMO NUO PAGRINDINIŲ NEINFECINIŲ LIGŲ MAŽINIMO, KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS“

Higienos institutas kartu su projekto partneriais Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru bei Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centru įgyvendina 2009 m. prasidėjusį Europos Sąjungos lėšomis finansuojamą projektą „Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir slaugos darbuotojų, prisidedančių prie sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo, kvalifikacijos kėlimas“. Projektu siekiama sudaryti sąlygas visuomenės sveikatos priežiūros specialistams (toliau – VSPS) kelti profesinę kvalifikaciją, įgyti praktinių įgūdžių, gaunant naujausią informaciją, keičiantis patyrimu ir gera praktika projekto įgyvendinimo metu organizuojamuose konferencijose, seminaruose, kursuose ir Europos Sąjungos stažuotėse, taip pat tobulinti anglų kalbos žinias. Taigi projekto tikslas – išplėsti VSP specialistų ir slaugos darbuotojų bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas, tobulinant jų kvalifikaciją, ir taip padėti mažinti sergamumą ir mirtingumą nuo pagrindinių neinfekcinių ligų.

Projektas bus vykdomas iki 2014 m., jo trukmė – 5 metai. Projekte kelti kvalifikaciją gali visų lygių visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros įstaigose, apskričių ir savivaldybių administracijose, ugdymo įstaigose dirbantys visuomenės sveikatos priežiūros specialistai bei slaugytojai, dirbantys pirminės sveikatos priežiūros centruose. Planuojama, kad per penkerius projekto įgyvendinimo metus profesinę kvalifikaciją pakels ir specialiąsias kompetencijas patobulins 1255 specialistai (iš jų 150 slaugytojų), padedantys mažinti sergamumą ir mirtingumą nuo pagrindinių neinfekcinių ligų. 200 visuomenės sveikatos priežiūros specialistų turės galimybę patobulinti anglų kalbos žinias.

2009 m. vyko projekto veiklų parengiamieji darbai, o 2010 m. projekto veiklos išsibėgėjo, ir galima pasigirti kai kuriais rezultatais. Per pirmuosius projekto veiklos metus apie 600 VSPS pagilino žinias ir sutvirtino gebėjimus onkologinių ligų prevencijos srityje, psichikos sveikatos stiprinimo, psichikos sutrikimų, įskaitant ir priklausomybės ligų prevenciją, sveikatos stiprinimo, sveikos gyvensenos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos ir traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių nulemtų būklių prevencijos srityse. 60 slaugytojų, dirbančių pirminėse sveikatos priežiūros įstaigose, baigė specialią kursų programą ir išmoko ilgai trunkančių psichosocialinės pagalbos metodų, taikomų vaikams ir suaugusiesiems, per 90 VSPS, dirbančių Vilniaus miesto visuomenės sveikatos priežiūros ir ugdymo įstaigose, patobulino savo anglų kalbos žinias.

2010 m. buvo suorganizuota 10 mokslinių praktinių konferencijų Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Konferencijoje „Psichikos sveikatos stiprinimas, psichikos sutrikimų ir priklausomybės ligų prevencija: užsienio šalių patirties įgyvendinimo galimybės Lietuvoje“ specialistams buvo pristatyta Lietuvos psichikos sveikatos strategija, jos įgyvendinimo galimybės ir kliūtys, psichikos sveikatos problemų prevencijos veiksmingumo vertinimas, psichikos sveikatos problemų paplitimas, psichikos sutrikimų epidemiologija, visuomenės psichikos sveikatos rodikliai, veiksmingumo įvertinimas, savižudybių ir save žalojančio elgesio problemų kilmė, paplitimas, prevencijos galimybės, supažindinta su veiksmingų programų pavyzdžiais, pristatytos emocinės paramos tarnybos Lietuvoje, priklausomybių problemų paplitimas, jų kilmė, priklausomybių prevencijos kryptys psichoaktyvių medžiagų įvairovės akivaizdoje, psichikos sveikatos problemų prevencija darbo vietose, ugdymo įstaigose.

Konferencijoje „Traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencijos aktualijos Lietuvoje ir pasaulyje“ pristatyti Pasaulinės sveikatos organizacijos (PSO) politikos ir strategijos aspektai traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencijos kontekste, sužalojimų našta Lietuvai ir šios problemos sprendimo būdai,

saugaus eismo aktualijos, traumatizmo prevencijos strategijos, pagrindiniai sužalojimų prevencijos ir saugos stiprinimo būdai, tarptautinė Saugios bendruomenės programa, PSO parengta sužalojimų ir smurto prevencinė *TEACH-VIP* programa, dažniausios išorinių veiksnių nulemtos vaikų mirtys, traumų registravimo ir analizės galimybės, vaikų sauga namuose ir saugios aplinkos kūrimo svarba.

Konferencijoje „Žalingų įpročių įtaka onkologiniams susirgimams, onkologinių ligų prevencija“ specialistams buvo pateikta informacija apie onkologinių ligų problemą ir paplitimo mastą Lietuvoje, pristatyti naujausi duomenys apie vėžio priežastis ir rizikos veiksnius, taip pat vėžio profilaktikos tipai, jų galimybės, pranašumai ir trūkumai, profesinio vėžio problema pasaulyje ir Lietuvoje, pateikta informacija apie asbesto poveikio prevencijos aktualumą Lietuvoje Europos Sąjungos šalių kontekste.

Konferencijoje „Sveikatos stiprinimo bei vyraujančių sveikatos problemų prevencijos aktualijos“ dalyviai buvo supažindinti su sveikatos stiprinimo samprata, Otavos chartijos sveikatos stiprinimo principais, sveikatos stiprinimo veiklos sritimis, širdies ir kraujagyslių ligų epidemiologija: sergamumo, mirtingumo bei rizikos veiksnių paplitimu populiacijoje, šių ligų pirminės profilaktikos galimybėmis ir rezultatais populiacijoje, reprodukcinės sveikatos aktualijomis Lietuvoje ir pasaulyje, paauglių rizikinga veikla ir jos prevencijos galimybėmis bei darbo su paaugliais sveikatos stiprinimo srityje metodais.

Konferencijoje „Kaip apsaugoti save ir kitus: išorinių mirties priežasčių prevencijos galimybės. Priklausomybė, smurtas, avarijos, netyčinės traumos“ dalyviams buvo pristatytos išorinių mirties priežasčių statistinės tendencijos, psichologinio ir fizinio smurto, kaip išorinių mirties priežasčių, prevencija, transporto įvykių, kaip išorinių mirties priežasčių, prevencija, priklausomybių nuo alkoholio bei kitų psichotropinių medžiagų, kaip išorinių mirties priežasčių, prevencija, netyčinių traumų, tokių kaip nukritimas, pasiskendimas, uždusimas, sušalimas bei traumos darbo vietoje, kaip išorinių mirties priežasčių, prevencija.

Konferencijoje „Psichikos sveikata. Rizikos veiksniai ir prevencija“ dalyviai supažindinti su psichikos sveikatos stiprinimo galimybėmis, apžvelgtas požiūris į priklausomybių raidą, pristatyti skirtingi priklausomybių sampratos modeliai, pateikti priklausomybių paplitimo pasaulyje ir Lietuvoje duomenys, supažindinti su psichologinio smurto darbo vietoje kaip darbuotojų psichikos sveikatos problema, pateikta informacija apie psichikos ligų stigmą visuomenėje

ir darbo vietoje, restruktūrizavimo įtaką darbuotojų psichikos sveikatai, pagrindinius streso darbe įveikos principus bei metodus.

2010 m. buvo suorganizuoti šeši trijų dienų trukmės kursai VSP specialistams Vilniuje, Trakuose, Utenoje ir Panevėžyje temomis „Onkologinių ligų prevencijos moksliniai pagrindai ir jų praktinis taikymas“, „Sveikatos stiprinimas, sveikos gyvensenos skatinimas, širdies ir kraujagyslių ligų prevencija“, „Traumų bei kitų išorinių mirties priežasčių prevencija“, „Psichikos sveikatos darbo vietoje stiprinimas“. Slaugytojams, dirbantiems pirminėse sveikatos priežiūros įstaigose, Šiauliuose suorganizuoti keturi penkių dienų trukmės kursai „Psychosocialinė reabilitacija asmenims, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų“.

2010 m. 36 VSPS turėjo galimybę kelti profesinę kvalifikaciją, dalyvaudami tarptautinėse konferencijose Europos Sąjungos šalyse. Lietuvos VSPS dalyvavo 10-ojoje Pasaulinėje traumų prevencijos ir saugos stiprinimo konferencijoje, kuri vyko 2010 m. rugsėjo 21–24 d. Londone (Didžioji Britanija), 2-ojoje Tarptautinėje smurto sveikatos sektoriuje konferencijoje „Nuo supratimo iki nuoseklios veiklos“, vykusioje 2010 m. spalio 27–29 d. Amsterdame (Olandija.), 7-ajame Pasauliniame vyrų sveikatos kongrese, kuris vyko 2010 m. spalio 28–30 d. Nicoje (Prancūzija), ir 3-iojoje Europos visuomenės sveikatos konferencijoje „Integruotas požiūris į visuomenės sveikatą“, kuri įvyko 2010 m. lapkričio 10–13 d. Amsterdame (Olandija.).

Kviečiame VSPS ir 2011 m. aktyviai dalyvauti projekto renginiuose: mokslinėse praktinėse konferencijose, kursuose, seminaruose, Europos Sąjungos stažuotėse, taip pat tobulinti anglų kalbos žinias. Kursų ir konferencijų dalyviams išduodami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pripažįstami (programos yra suderintos su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija) kvalifikacijos kėlimo pažymėjimai. Ateityje planuojama išplėsti Lietuvoje organizuojamų renginių geografiją, kad juose galėtų dalyvauti kuo daugiau VSPS iš periferijos.

Informacijos apie planuojamus renginius ieškote projekto vykdytojo Higienos instituto svetainėje (www.hi.lt), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos svetainėje (www.sam.lt) ir projekto partnerių Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro (www.smlpc.lt) bei Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos (www.sdtsc.lt) svetainėse.

Dr. Virginija Kanapeckienė
Aušra Grigošaitienė
Higienos institutas